

<https://doi.org/10.31516/2410-5333.068.061>

УДК 930.25-025.8:004](477):006(100)"364"

Ю. І. Горбань

кандидат культурології, професор, завідувач кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ, Україна

y.i.gorban@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0001-5837-4409>

Л. І. Прокопенко

кандидат культурології, доцент, доцент кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ, Україна

lyudmila976@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-0657-4550>

Г. І. Пристай

кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна

galuna1803@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1728-288X>

ЦИФРОВІ АРХІВИ ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД І ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ

Статтю присвячено аналізу міжнародного досвіду та вивченню особливостей функціонування цифрових архівів відкритого доступу в Україні в умовах цифрової трансформації та воєнного стану. Розкрито їхній потенціал як елементів критичної інформаційної інфраструктури, що забезпечують збереження національної пам'яті, доступ до культурної та наукової спадщини, а також інтеграцію України у світовий простір відкритої науки та цифрових гуманітарних досліджень. Обґрунтовано значення цифрових архівів як інструменту збереження документальної спадщини, підтримки демократичних процесів і відновлення культурної інфраструктури в післявоєнний період. Узагальнено досвід провідних країн світу та окреслено напрями вдосконалення архівної галузі в Україні: створення єдиної цифрової платформи, гармонізація нормативно-правової бази з міжнародними стандартами, посилення інформаційної безпеки та впровадження інноваційних технологій (хмарні сервіси, блокчейн, автоматизовані системи аналізу даних).

Ключові слова: *цифрові архіви, відкритий доступ, архівна справа, цифрова трансформація, блокчейн, збереження культурної спадщини, воєнний стан, міжнародний досвід, інформаційне суспільство.*

Y. Horban

Candidate of Cultural Studies, Professor, Head of the Department of Information Activities and Public Relations, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

L. Prokopenko

Candidate of Cultural Studies, Associate Professor, Associate Professor of the Department

1 This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

of Information Activities and Public Relations, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

G. Prystai

Candidate of Sciences in Social Communications,

Associate Professor, Department of Journalism, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

**OPEN ACCESS DIGITAL ARCHIVES IN UKRAINE:
THEORETICAL FOUNDATIONS, INTERNATIONAL EXPERIENCE,
AND CHALLENGES DURING WAR**

The relevance of the article. In the context of the rapid development of the information society and large-scale digital transformation of all spheres of life, the modernization of archival science in Ukraine is becoming particularly important. The transition from traditional forms of document storage to open access digital solutions is driven by both global trends and the internal needs of the state.

The purpose of the article. To analyze the theoretical foundations, international experience, and peculiarities of the functioning of open access digital archives in Ukraine in the context of digital transformation and martial law. The study aims to identify the potential of digital archives as elements of critical information infrastructure that ensure the preservation of national memory, open access to cultural and scientific heritage, and Ukraine's integration into the global space of open science and digital humanities research.

The methodology. The study is based on an interdisciplinary approach and involves the use of content analysis of normative and scientific sources, comparative analysis of international practices of digital archiving, systemic and structural-functional approaches, which made it possible to comprehend both the theoretical concepts of digital archiving and specific technological solutions that can be implemented in the Ukrainian context.

The results. The peculiarities of the functioning of digital archives in Ukraine have been identified, and their potential for preserving national memory and ensuring uninterrupted access to information in conditions of martial law have been outlined. International experience has been summarized, current problems in the development of digital archiving have been identified, and directions for improving the archival industry have been formulated.

The scientific novelty. It consists in a comprehensive overview of the current state and prospects for the development of digital archives in Ukraine, taking into account the challenges of martial law, as well as in the formulation of proposals for adapting leading international practices to the national context.

The practical significance. The results of the study can be used by state institutions and digital archival institutions to develop strategies for the digitization of the archival sector, integration into the global scientific and information space, and increasing the resilience of Ukraine's critical information infrastructure.

Conclusions. It has been substantiated that open access digital archives are a key tool for preserving documentary heritage, ensuring continuous access to information, supporting democratic processes, and restoring cultural infrastructure in the post-war period. The experience of leading countries in the creation and development of open access digital archives has been summarized, and directions for improving the archival sector in Ukraine have been identified.

Keywords: *digital archives, open access, archival science, digital transformation, blockchain, cultural heritage preservation, martial law, international experience, information society.*

Актуальність теми дослідження. В умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства та масштабної цифрової трансформації всіх сфер життєдіяльності особливої значущості набуває модернізація архівної справи в Україні. Перехід від традиційних форм зберігання документів до цифрових рішень відкритого доступу зумовлений як глобальними тенденціями, так і внутрішніми потребами держави. Цифрові архіви відкритого доступу стають вагомим складником національної інформаційної інфраструктури, забезпечуючи збереження документальної спадщини та розширення можливостей доступу до архівних документів. Інтеграція України до європейського інформаційного простору актуалізує потребу впровадження інноваційних технологій в архівну галузь відповідно до міжнародних стандартів. Створення та розвиток цифрових архівів відкритого доступу сприяє демократизації доступу до інформації, підвищенню ефективності наукових досліджень та освітнього процесу, а також забезпеченню прозорості діяльності державних інституцій. Особливої актуальності набуває дослідження теоретичних і практичних аспектів функціонування цифрових архівів в умовах воєнного стану, коли виникає нагальна потреба в збереженні культурної спадщини та забезпеченні безперервного доступу до архівних матеріалів.

Постановка проблеми. Вивчення міжнародного досвіду створення та функціонування цифрових архівів відкритого доступу має особливе значення в контексті євроінтеграційних процесів. Упровадження кращих світових практик сприятиме підвищенню якості архівних послуг і розширенню можливостей міжнародної співпраці у сфері архівної справи.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному аналізі сучасного стану цифрових архівів відкритого доступу в Україні з урахуванням специфіки воєнного часу та зіставленні національних практик із провідними міжнародними моделями. Практичне значення дослідження полягає у формулюванні рекомендацій для державних органів, архівних установ і наукових спільнот щодо створення єдиної національної цифрової архівної платформи, гармонізації нормативно-правової бази з міжнародними стандартами, удосконалення механізмів інформаційної безпеки та впровадження технологій хмарного зберігання, блокування й автоматизованих систем пошуку та обробки даних.

Результати дослідження мають потенціал стати основою для подальшого реформування архівної галузі, посилення її стійкості в умовах воєнних викликів і забезпечення належного рівня доступності архівних ресурсів для громадян і міжнародної спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад функціонування архівів в умовах воєнного стану зробила О. Артеменкова. Досліджуючи вплив інформаційних технологій на діяльність

архівних установ України під час війни, науковиця розробила комплексний підхід до модернізації нормативно-правового забезпечення процесів цифровізації архівної галузі (Артеменкова, 2022).

Актуальні проблеми збереження архівної спадщини в умовах збройного конфлікту детально висвітлюються в дослідженнях А. Берегельської. На основі аналізу міжнародного досвіду та українських реалій авторка розробила методологічні підходи до захисту архівних фондів і забезпечення збереженості цифрових копій документів. Особливу увагу дослідниця приділяє питанням створення розподілених систем зберігання електронних архівів і впровадження технологій віддаленого доступу до архівної інформації (Берегельська, 2023).

Н. Химиця та О. Морушко аналізують сучасні стратегії формування критичного мислення та громадянських цінностей у цифровому суспільстві з акцентом на ролі бібліотек, архівів та інформаційних центрів. Автори визначили, що в умовах інформаційних війн, фейків і маніпуляцій ці установи стають ключовими майданчиками для розвитку медіаграмотності, цифрової етики й громадянської відповідальності (Khymytsia & Morusko, 2025).

Комплексний аналіз потенціалу електронних архівів як інструменту збереження та вивчення медіаматеріалів представлено в дослідженні Ж. Цауркубуле й Я. Зленко. Авторки зауважують, що досягнення в галузі штучного інтелекту (ШІ) та технологій машинного навчання відкривають нові перспективи для аналізу й класифікації архівних матеріалів, але водночас актуалізують питання щодо етичності використання таких технологій, особливо щодо чутливих або персональних даних (Tsaurkubule & Zlenko, 2024).

У праці Т. Бланке репрезентовано техніки та стратегії для реконструкції цифрових архівів через призму політичних і соціальних питань. Автор підкреслює, що поширення цифрових інструментів та матеріалів сприяло появі нових цифрових архівів, які, з одного боку, ґрунтуються на традиційних практиках, а з іншого — переосмислюють їх (Blanke, 2024).

Б. Оладокун, А. Самбо, М. Бассі та Р. Енакріре досліджують трансформаційний вплив відкритого доступу на розвиток колекцій в академічних бібліотеках, наголошуючи на ролі відкритих репозитаріїв (Oladokun et al., 2024). Таким чином, сучасні вчені досліджують різні аспекти функціонування архівних установ в умовах цифрових трансформацій, але немає комплексної праці, яка узагальнює проблеми й перспективи розвитку архівних установ України під впливом складних соціально-політичних викликів.

Мета статті — виявлення потенціалу цифрових архівів України як елементів критичної інформаційної інфраструктури, що забезпечують збереження національної пам'яті, відкритий доступ до культурної та наукової спадщини, інтеграцію країни у світовий простір відкритої науки та цифрової гуманітаристики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення цифрових архівів в Україні є багатовимірним процесом, що відображає глибоку трансформацію та модернізацію інформаційного простору національної архівної системи. За

останні десятиліття архівні установи країни пройшли значний шлях від традиційного документообігу до впровадження інноваційних технологій цифрового зберігання й управління документацією.

Важливим етапом цієї еволюції стало суттєве розширення функціоналу архівних установ. Окрім базового завдання збереження документальної спадщини, архіви перетворилися на потужні інформаційно-комунікаційні центри, що забезпечують оперативний доступ до архівних документів через цифрові платформи та надають широкий спектр онлайн-послуг (Державна архівна служба України, б.д.). Упровадження технологій електронного документообігу та цифрового архівування докорінно змінило процеси комплектування, обліку й використання архівних документів.

Розвиток цифрових архівів в Україні пов'язаний із процесами інтеграції в міжнародний інформаційний простір. Участь у масштабних міжнародних проєктах з оцифрування культурної спадщини сприяла впровадженню передових технологій і стандартів електронного архівування. Особливо важливим став досвід співпраці з провідними світовими архівними інституціями в питаннях збереження електронних документів і забезпечення довготривалого доступу до цифрових архівних колекцій (Дідух & Ковтанюк, 2021).

Водночас цифрова трансформація архівної галузі неможлива без упровадження інноваційних технологічних рішень. Прикладом є діяльність Центрального державного аудіовізуального та електронного архіву України, який розробив комплексну систему електронного документообігу, що забезпечує повний цикл опрацювання цифрових документів — від створення до довготривалого зберігання (Залеток & Чорноморець, 2022).

Значного поширення набули технології віддаленого доступу до архівних документів. Створення онлайн-каталогів та електронних читальних залів значно розширило можливості дослідників і звичайних користувачів. Особливої актуальності дистанційні сервіси набули в умовах пандемії COVID-19, коли фізичний доступ до архівів був обмежений. За результатами міжнародного дослідження, проведеного Інститутом розвитку свободи інформації, українські архіви продемонстрували високий рівень адаптивності та відкритості в цих умовах (*Стратегія розвитку архівної справи на період до 2025 року*, б. д.).

Сучасний етап розвитку цифрових архівів характеризується активним упровадженням технологій ШІ та машинного навчання. Ці інструменти використовуються для автоматизованого розпізнавання тексту, класифікації документів, створення метаданих. Також зростає значення кібербезпеки та захисту цифрових архівних колекцій, адже уникнення державою й суспільством реальної загрози втрати значних масивів важливих свідчень про сьогодення, представлених у цифровій формі, є беззаперечним викликом часу і потенційною потребою майбутнього (Левчук, 2020). Для цього розробляються комплексні системи резервного копіювання даних і впроваджується багаторівневий захист від несанкціонованого доступу.

Державна архівна служба України затвердила перелік регламентів і методичних рекомендацій щодо роботи з електронними документами. Особлива увага приділяється питанням довготривалого зберігання цифрових матеріалів, забезпечення їх автентичності та цілісності (Артеменкова, 2022).

Поряд із цим розглядаються перспективні напрями розвитку галузі, зокрема впровадження технології блокчейн для забезпечення достовірності та незмінності електронних документів, а також розроблення нових стандартів довготривалого зберігання цифрових матеріалів, що враховують постійний розвиток форматів даних і програмного забезпечення. Інтеграція з міжнародними архівними системами створює передумови для формування глобального інформаційного простору культурної спадщини. Українські архіви активно долучаються до міжнародних проєктів оцифрування документів, адаптують світові стандарти опису та зберігання електронних матеріалів. Розвивається співпраця з провідними науковими установами у сфері розроблення інноваційних технологій архівування (Майстренко & Романовський, 2018).

Міжнародний досвід створення цифрових архівів демонструє різноманітність підходів та технологічних рішень. Аналіз практик провідних архівних установ світу надає змогу виділити ключові тенденції й інноваційні методи роботи з електронними документами. До прикладу, досвід Великої Британії характеризується значною увагою до забезпечення довготривалого зберігання цифрових матеріалів. Національний архів цієї країни розробив комплексну систему управління електронними документами, що включає механізми міграції даних між різними форматами та платформами.

Німецький підхід до створення цифрових архівів базується на принципах децентралізації та міжархівної взаємодії. Федеральний архів Німеччини координує мережу регіональних цифрових репозиторіїв, які працюють за єдиними стандартами, але зберігають автономність у виборі технологічних рішень. Розроблена система розподіленого зберігання забезпечує надійність цифрових колекцій.

Французька модель цифрового архівування відзначається комплексним підходом до збереження культурної спадщини. Національний архів Франції впровадив інтегровану систему управління цифровими об'єктами, що поєднує функції зберігання, каталогізації та публічного доступу. Особливістю французького підходу стало створення спеціалізованих центрів компетенції з питань цифрового збереження.

Японські архівні установи зосередили увагу на впровадженні передових технологій захисту цифрових даних. Національний архів Японії використовує квантові обчислення для шифрування особливо цінних документів. Розроблена система багаторівневої автентифікації забезпечує надійний захист від несанкціонованого доступу та зручність роботи авторизованих користувачів.

Австралійський досвід демонструє ефективність застосування хмарних технологій в архівній справі. Національний архів Австралії створив масштабовану інфраструктуру зберігання цифрових матеріалів з автоматичним резер-

уванням і географічним розподілом даних. Упроваджено інноваційні методи управління метаданими, що забезпечують точний пошук і категоризацію документів.

Канадські архіви розробили унікальну систему залучення громадськості до процесів цифровізації. Національний архів Канади впровадив платформу краудсорсингу, що надає змогу волонтерам брати участь у транскрибуванні рукописних документів та створенні метаданих. Реалізована система контролю якості забезпечує достовірність результатів колективної роботи (Божук & Ількова, 2022).

Фінський підхід до організації цифрових архівів базується на принципах відкритості та доступності. Національний архів Фінляндії створив платформу для колективного збагачення метаданих архівних документів, де користувачі можуть додавати анотації, теги та перехресні посилання. Розроблена система модерації забезпечує достовірність користувацького внеску при збереженні демократичності платформи.

Аналіз міжнародних практик дозволяє виокремити чотири базові моделі розвитку цифрових архівів:

- централізовані рішення (Велика Британія, Франція) — гарантують уніфікацію стандартів і контроль якості, але менш гнучкі;
- децентралізовані системи (Німеччина, Канада) — забезпечують автономію інституцій і враховують регіональні особливості;
- інноваційно-технологічні моделі (Японія, Австралія) — акцентують на стійкості до криз та інтеграції з освітнім і науковим середовищем;
- громадсько-орієнтовані підходи (Фінляндія) — передбачають залучення суспільства через краудсорсинг і цифрову участь.

Узагальнюючи досвід провідних країн світу у створенні та розвитку цифрових архівів відкритого доступу, зазначимо, що інтеграція українських архівних матеріалів у міжнародний інформаційний простір потребує вирішення питань сумісності форматів даних і протоколів обміну інформацією. Серед основних світових тенденцій розвитку архівної справи в умовах цифровізації слід виокремити стандартизацію процесів, упровадження хмарних технологій, розвиток міжархівної співпраці. Відповідно, участь України в міжнародних проєктах цифрової архівації створює можливості для обміну досвідом і впровадження кращих світових практик, а розвиток міжнародного співробітництва у сфері цифрових архівів сприятиме підвищенню якості послуг і розширенню доступу до культурної спадщини.

Особливе випробування для архівної сфери України розпочалося з повномасштабної збройної агресії РФ у 2022 р. Воєнний час поставив перед архівами безпрецедентні виклики: фізичне знищення або пошкодження архівосховищ, загроза втрати унікальних документів, перебої в енергопостачанні та обмежений доступ до інтернету. У таких умовах цифрові архіви виявилися критично важливим інструментом збереження та надання у вільний доступ найціннішої частини культурної й наукової спадщини людства (Коржик, 2022).

Віддалені сервери, хмарні технології та системи резервного копіювання стали вагомими інструментами для збереження електронних копій документів, навіть у разі руйнування їхніх матеріальних носіїв. Окремі архівні установи здійснювали термінову евакуацію найцінніших фондів, створювали дублікати та передавали їх на зберігання в безпечні регіони або за кордон у межах міжнародної співпраці.

Водночас війна стимулювала прискорений розвиток цифрової інфраструктури. Зростання обсягів оцифрованих матеріалів, розширення електронних каталогів і впровадження захищених каналів віддаленого доступу стали відповіддю на потреби суспільства, яке, попри небезпеку, потребує доступу до цифрових продуктів. Такі заходи не лише сприяють збереженню пам'яті, а й виконують важливу функцію документування воєнних злочинів, що має значення для міжнародних судових процесів.

Завдяки міжнародній підтримці впроваджується немало архівних ініціатив. Зокрема, проєкт "SUCHO" ("Saving Ukrainian Cultural Heritage Online") здійснює масове архівування українських цифрових ресурсів, створюючи мережу «дзеркал» у різних країнах світу, оцифровує архівні фонди та інтегрує їх у європейські платформи, що підвищує стійкість національної пам'яті. Важливим кроком у цьому процесі є й інтеграція українських архівів у Europeana, а також розвиток відкритих освітніх репозитаріїв, які забезпечують дослідникам і здобувачам доступ до джерел у глобальному цифровому просторі.

У контексті відкритої науки цифрові архіви забезпечують не лише вільний доступ до джерел, а й реалізацію принципів FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable), що гарантують відтворюваність і прозорість наукових досліджень. Так, архівні колекції, інтегровані в міжнародні репозитарії та наукові платформи, формують підґрунтя для колективних дослідницьких практик і сприяють розвитку глобальних наукових проєктів.

Отже, цифрові архіви відкритого доступу — це інструменти збереження документальної та культурної спадщини й підтримки демократичних процесів, серед яких — прозорість, дослідження, освіта; це інноваційний концепт архівної науки і практики, що в умовах цифрового суспільства набув статусу відносно самостійної міждисциплінарної галузі знань (Калакура & Палієнко, 2021). Досвід війни довів, що цифровізація та георезервування мають стратегічне значення. В Україні є базові інституції і практики, але водночас бракує єдиної платформи, уніфікації метаданих та протоколів обміну.

Висновки. Цифрові архіви відкритого доступу в Україні виконують функцію критичної інфраструктури пам'яті та довіри в суспільстві. Воєнний контекст загострив потребу в стандартизованих, стійких і відкритих рішеннях збереження, що базуються на OAIS/E-ARK/PREMIS, рівневий підхід NDSA та мережеві моделі дублювання даних (LOCKSS). Реалізація запропонованої моделі розвитку — від уніфікації метаданих і протоколів до поетапної підготовки до ISO 16363 — надасть змогу не лише мінімізувати ризики втрати документальної спадщини, а й інтегрувати українські архіви в глобальну екосистему відкритої

науки та культурної пам'яті. Базуючись на міжнародному партнерстві (зокрема SUCNO) й розвиваючи власні інституційні спроможності, архівна галузь України здатна забезпечити безперервний доступ до національних ресурсів пам'яті сьогодні та в довгостроковій перспективі. Водночас цифрові архіви є не лише засобом збереження, а й інструментом документування воєнних злочинів, підтримки демократії та відновлення культурної інфраструктури в післявоєнний період.

Перспективи подальших досліджень. Доцільним є вивчення можливостей застосування технологій ШІ, машинного навчання та віртуальної / доповненої реальності в цифровому архівуванні, дослідження етичних і правових аспектів обробки цифрових даних, а також розроблення моделей міжнародної співпраці для інтеграції українських архівів у глобальні інформаційні системи.

Список посилань

- Артеменкова, О. (2022). Нормативно-правове забезпечення впровадження інформаційних технологій у діяльність архівних установ України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 10, 62–69. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269462>
- Берегельська, А. (2023). Проблеми збереження та захисту архівів, бібліотечних фондів й інших об'єктів культурної спадщини в умовах війни. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*, 69, 193–214. <https://doi.org/10.15407/np.69.193>
- Божук, Л., & Ількова, О. (2022). Довідково-інформаційна діяльність архівів України: виклики цифрового суспільства (на прикладі Державного архіву Вінницької області). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія*, 41, 80–89. <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2022-41-80-89>
- Державна архівна служба України. (б.д.). *Електронний архів*. https://old.archives.gov.ua/Electronic/E_A.php
- Дідух, Л. В., & Ковтанюк, Т. М. (Укл.). (2021). *Оцифрування аудіовізуальних документів Національного архівного фонду*. Державна архівна служба України. https://srpi.archives.gov.ua/tmp/1446_1.pdf
- Залеток, Н. В., & Чорноморець, Є. М. (Укл.). (2022). *Впровадження електронних послуг в архівних установах України*. Державна архівна служба України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства. https://srpi.archives.gov.ua/tmp/1479_3.pdf
- Калакура, Я., & Палієнко, М. (2021). Концептуалізація електронного архівознавства в контексті цифровізації українського суспільства. *Архіви України*, 3(328), 36–65. <https://doi.org/10.47315/archives2021.328.036>
- Коржик, Н. (2022). Цифрові архіви України: стан, проблеми, перспективи. *Вісник Книжкової палати*, 4, 35–39. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.4\(309\).35-39](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.4(309).35-39)
- Левчук, О. (2020). Архівні електронні інформаційні ресурси як джерело історичної інформації. *Архіви України*, 4(325), 52–70. <https://doi.org/10.47315/archives2020.325.052>

- Майстренко, А., & Романовський, Р. (2018). Оцифровування архівних документів у зарубіжних країнах: інформаційно-аналітичний огляд. *Архіви України*, 1(312), 64–87. <https://doi.org/10.47315/archives2020.312.064>
- Стратегія розвитку архівної справи на період до 2025 року*. (б.д.). https://undiasd.archives.gov.ua/doc/strategy_16.09.2020.pdf
- Blanke, T. (2024). Reassembling digital archives—strategies for counter-archiving. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11, 201. <https://doi.org/10.1057/s41599-024-02668-4>
- Khymysia, N., & Morusko, O. (2025). The role of libraries, archives and information centres in the formation of critical thinking and civic values in the digital society: Global, European and Ukrainian strategies. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 67, 24–32. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.067.02>
- Oladokun, B., Sambo, A., Bassey, M., & Enakrire, R. (2024). The open access effect: Transforming collection development using open repositories. *International Journal of Librarianship*, 9(4), 36–51. <https://doi.org/10.23974/ijol.2024.vol9.4.395>
- Tsaurkubule, Zh., & Zlenko, Ya. (2024). Digital archives as a tool for preserving and researching media materials. *Society. Document. Communication*, 9(3), 8–19. <https://doi.org/10.69587/sdc/3.2024.08>

References

- Artemenkova, O. (2022). Regulatory and legal support for the implementation of information technologies in the activities of archival institutions of Ukraine. *Ukrainskyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk*, 10, 62–69. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269462>. [In Ukrainian].
- Berehelska, A. (2023). Problems of preservation and protection of archives, library collections, and other cultural heritage objects in wartime conditions. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 69, 193–214. <https://doi.org/10.15407/np.69.193>. [In Ukrainian].
- Bozhuk, L., & Ilkova, O. (2022). Reference and information activities of Ukrainian archives: challenges of the digital society (on the example of the State Archive of Vinnytsia Region). *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriya: Istoriia*, 41, 80–89. <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2022-41-80-89>. [In Ukrainian].
- State Archival Service of Ukraine. (n.d.). *Electronic archive*. https://old.archives.gov.ua/Electronic/E_A.php. [In Ukrainian].
- Didukh, L. V., & Kovtaniuk, T. M. (Comps.). (2021). Digitization of audiovisual documents of the National Archival Fund. *State Archival Service of Ukraine*. https://srpi.archives.gov.ua/tmp/1446_1.pdf. [In Ukrainian].
- Zaletok, N. V., & Chornomorets, Ye. M. (Comps.). (2022). *Implementation of electronic services in archival institutions of Ukraine*. State Archival Service of Ukraine, Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Records Management. https://srpi.archives.gov.ua/tmp/1479_3.pdf. [In Ukrainian].
- Kalakura, Ya., & Paliienko, M. (2021). Conceptualization of electronic archival studies in the context of the digitalization of Ukrainian society. *Arkhivy Ukrainy*, 3(328), 36–65. <https://doi.org/10.47315/archives2021.328.036>. [In Ukrainian].

- Korzhuk, N. (2022). Digital archives of Ukraine: state, problems, and prospects. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 4, 35–39. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.4\(309\).35-39](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.4(309).35-39). [In Ukrainian].
- Levchuk, O. (2020). Archival electronic information resources as a source of historical information. *Arkhivy Ukrainy*, 4(325), 52–70. <https://doi.org/10.47315/archives2020.325.052>. [In Ukrainian].
- Maistrenko, A., & Romanovskyi, R. (2018). Digitization of archival documents in foreign countries: an information and analytical review. *Arkhivy Ukrainy*, 1(312), 64–87. <https://doi.org/10.47315/archives2020.312.064>. [In Ukrainian].
- Strategy for the development of archival affairs for the period until 2025*. (n.d.). https://undiasd.archives.gov.ua/doc/strategy_16.09.2020.pdf. [In Ukrainian].
- Blanke, T. (2024). Reassembling digital archives-strategies for counter-archiving. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11, 201. <https://doi.org/10.1057/s41599-024-02668-4>. [In English].
- Khymysia, N., & Morusko, O. (2025). The role of libraries, archives and information centers in the formation of critical thinking and civic values in the digital society: Global, European and Ukrainian strategies. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 67, 24–32. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.067.02>. [In English].
- Oladokun, B., Sambo, A., Bassey, M., & Enakrire, R. (2024). The open access effect: Transforming collection development using open repositories. *International Journal of Librarianship*, 9(4), 36–51. <https://doi.org/10.23974/ijol.2024.vol9.4.395>. [In English].
- Tsaurkubule, Zh., & Zlenko, Ya. (2024). Digital archives as a tool for preserving and researching media materials. *Society. Document. Communication*, 9(3), 8–19. <https://doi.org/10.69587/sdc/3.2024.08>. [In English].